

اهمیت دارالفنون

در وطن

بقلم آقای غلام جیلانی خال (اعظمی)
معاون انجمن ادبی

یکی از چاره های اساسی و معالجات صحیح برای درد بی علمی و رفع بدبختی های ممتراکه مملکت وجود دارالفنون است ! دارالفنون آن احتیاج مهم و بزرگ عرفانی ماست که سالها افکار بزرگ و آمال صحیح اشخاص اصلاح طلب متوجه بآن بوده و وجودش را آرزو میداشتند تا اینکه باین آرزوی بزرگ امروز در اثر توجهات وطن پرورانه و افکار حکیمانه شهریار و قاید مدبر افغانیان اعلحضرت محمد نادر شاه غازی نایل شده و خوش بختانه این موسسه عالی در کشور ماعرض وجود نمود .

دارالفنون هانه تنها طرف آرزو و احتیاج مامیباشد بلکه دنیای امروزه انسانیت هم از وجود آن بی نیاز شده نتوانسته است ؛ چه دارالفنون ها در دنیا همواره موقعیت بلندی داشته و میتوانند برای تأمین سعادت و افتخارات يك ملت و مملکتی رجال و اشخاص لایقی بوجود آورده و مصدر افادات مهمی واقع شوند .

دارالفنون هاما درو مریه دانا و مستعدی هستند که برای کشور خود

فرزندان قابل و مقتدری تربیه و پرورش کرده و عموم يك ملت را از نتایج علم و عملیات آنها مستفید میگردانند .

امورات مهمه امروزه جهان از نتیجه افکار و در تحت اداره اشخاصی هست که غالباً آنها در آغوش دارالفنون ها تربیه شده اند .

استعداد قدرتی و سعی و مجهودات شخصی البته در يك جماعه اشخاص معدودی را مثل بهزاد هراتی یا بوعلی سینای بلخی صاحب فضل و مالک امتیاز میگرداند ولی در صورتیکه از علم و فضل آنها دیگران استفاده نکرده و منحصر بخودشان بوده باشد بدیهیست بطور کافی مردم از آنها مستفید نشده و فیض شان تسلسلی نمیتواند بالعکس اگر در مملکتی دارالفنون موجود از یگانه فضلا پذیرائی و بتعلیم و تربیه یکعده اولاد مملکت اشغال کرده می شوند گویا آنمملک و ملت در قلمرو خود چندین فضلا و علمای بزرگی را دارا شده و هر کدام مثل آن ماهرین بزرگک مصدر فیوضات عمده خواهند گردید . بدیگر عبارت : دارالفنون ها ناقل فضایل و کالات عالیة انسا نهاست که یکطرف این فضایل را از طبقه اولی بطبقه مابعد میرساند دیگر سو بتوسعه این فضایل خدمت کرده فیضش را جهان شمول و بتکثیر از باب کمال می پردازد .

هرگاه وجود دارالفنونها در عالم نمیدود باید پس از مرگ ادین معروف امروز الکتریک بواقعی یتیم شده و چراغ بشریت بکلی خاموشی میگردد . هرگاه ما بترقیات فعلی ممالک متمدنه امروزه تدقیق کنیم می بینیم در يك مملکت پرفروس و يك ملت مشهور مثل برطانیای بزرگ یا جرمنی و فرانسه فقط يك عده دو هزار نفری یا کمتری از تربیه شدگان دارالفنونها هستند که زمام تمام امورات مهمه مدنی و اجتماعی مملکت خود را در دست گرفته و چرخهای ساکت و بی اراده دیگر طبقات را بگردش میآورند . این عده ها در آغوش دارالفنون ها تخصص و بصیرت کامله در امور حاصل کرده و فکر و اعمال آنها مستقیماً مملکت شانرا مستفید و ملت شانرا آسوده و نیکنام میگرداند . یکی از اسرار مهمه ترقیات مغرب زمین امروز همین موضوع است یعنی ملل مذکوره

برای اداره امورات مهمه خودشان قبلا در دارالفنونها رجال کار پرورش میدهند و در نتیجه این تربیه شدگان با مهارت و تخصص کامله در راس کارها قرار گرفته امور راجعه بزندگانی يك ملتى را فدای راه تجربه خود نمى سازند بلكه آنچه را كه باید در موقع ابراز عمل امتحان بدهند آنها را قبلا در دارالفنون مشق و تجربه كرده و از عهده بدرستی برآمده میتوانند.

گرچه وجود همه گونه مكاتب و مدارس برای يك مملكتى نافع است اما وجود دارالفنون را نمیتوان با هیچيك مكاتبى مقایسه نمود چه فارغ التحصیلان دیگر مدارس فقط در نتیجه برای خود استفاده کرده و از عهده تکالیف شخصی برآمده خواهند توانست و لی محصلین دارالفنون ها خادمین حقیقی عموم بوده ملت و مملکت را از نتایج تحصیلات خردشان مستفید میگردانند.

حوائج ضروریه و کارهای عمده ممالك جهان را هر چند خیلی سرمایه دار هم بوده باشند افراد بیگانه تکمیل و تهیه کرده نمیتوانند چه سر رشته انتظام يك خانه بطوریکه از علاقه مندی و دلسوزی اهل آن صورت میگیرد و درینمورد از ملازمین آنخانه کمتر توقع میرود؛ اموریك کشور هم بکفایت و تخصص اولاد خود آن خوبتر سامان پذیر خواهد شد.

کشورمداران جاپان هر چند در آغاز اصلاحات داخلی خویش - می کرده و پول خطیری بمصارف و معاشات متخصص اجنبی میر- آیدند باز هم تماموقع تاسیس دارالفنون داخلی و تکمیل لیاقت خود اولاد جاپانی نمیتوانستند در راه مقصد گامهای سریعی بردارند ولی امروز در نتیجه پیدایش و بوجود آمدن بکعده اشخاص متخصص و مجرب از خاک خود جاپان دیگر درك و استفاده از صنایع و کالات مغربى در آنملك مشکلاتى ندارد.

اکنون از مدتی باینطرف موضوع تاسیس دارالفنون در وطن بوسیله بعضی اشاعات جراید داخلی کوشزد عامه شده و هموطنان عزیز ملتفت گردیدند که دارالفنون نام مؤسسه تازه از طرف تاجدار ترقیخواه شان در مرکز تهیه دیده شده و عمارت و املاك دارالامان

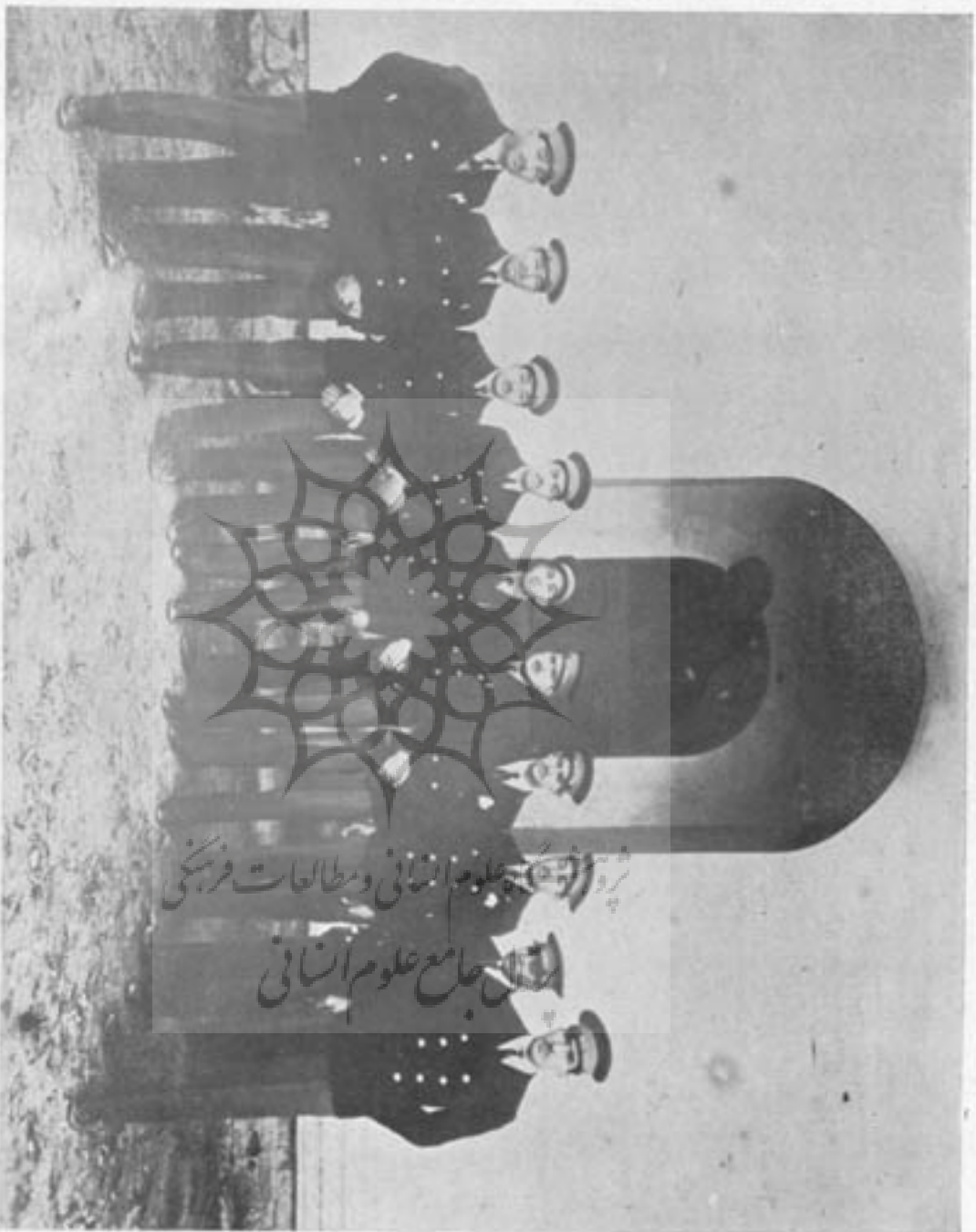
که يك سرمايه هنگفت دولت است از طرف ذات شاهانه برای این موسسه اعطا گردید؛ ولی ممکن است بعضی طبقات ملی نظر بعدم سابقه اهمیت این موسسه بزرگ را که یکی از نعمای شیر مآثرقه و از برجسته ترین اعطاف و مراحم پادشاه وطن پرور ما اعلیحضرت نادر شاه غازیست خوبتر فکر نکرده باشند! لهذا شرح و توضیح اینگونه خدمات بزرگ دوستداران نامی وطن و بالمقابل اظهار قدر شناسی و شکر به وظیفه حساسین آن مملکت است درینموقع ما هم از ابراز و وظیفه خود داری نتوانسته بنوشتن این مراتب خود را موظف دانستیم! چه ما امروز برای واری و اداره امورات عمده و طن عزیز از قبیل: طب و داکتری، اقتصادیات، شیمی، انجینیری ها، حقوق و سیاست، تشکیلات مالیه و امور اداری، صنایع مستظرفه، فلاح و زراعت، و دیگر چیزها اشخاص لایق و متخصص بکار داریم و نمیشود، ما این همه اشخاص را که بنام حوائج مملکتی ما واری کرده بتوانند از خارج استخدام کنیم پس قائد شریف و پادشاه مدبرمان نسبت بدرد های متعدد و احتیاجات مختلف وطن دلسوزی و رأفت کرده مملکت را بتاسیس این دارالفنون مرهون ابدی فرمودند و نخستین شعبه طی آنرا که هروف به (فاکولته طی) است رسماً افتتاح و یک عده طلبه چندبست در آن شامل شده اند که ما محض چشم دوشتی دوستان فوتوی این طلبه جوان را درین نمره بنظر آنها میرسانیم.

و ضمناً از مراحم بیگانه و رأفت پدران اعلیحضرت تاجدار غمخوار حقیقی وطن عرض شکر به و امتنان نموده میگوئیم: اعلیحضرت تاجدار نامه های درخشان و خدمات بزرگ و برجسته شما هر کدام در قلب و روح حساسین این ملت قیمت و مقام مخصوص داشته را بدآ از صحایف تاریخ محو نمیشود ولی این موسسه بزرگ که از نقطه تا مین سعادت آتیه وطن و بوجود آمدن یک عده اولاد لایق و قابل کار برای افغانستان در نظر اشخاص اصلاح پزست موقعت و علاقه دیگری ایجاد میکند؛ مقام مهمتر دیگری دارد!

لهذا محبوبیت اعلیحضرت همابونی را در قلوب ما اینمطلب بیشتر کرده و بی اندازه بمسروریت و دعا کوئی ما افزوده است. واقعاً از زمامداران نامی و دوستان حقیقی اینگونه آثار بزرگ یادگاری ماند چه ملت و مملکت ما امروز بقصور رفیع و شهرهای زیبا و غیره لوازم راحتی

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

لاکرایه طی یکی از شعبات دارالفنون و این عصابین جوان دران شامل
 از موسسات مهمه عصرهایون نادرشاهی
 و معروف تحصیل میباشد.

اینقدر احتیاج ندارد که فعلاً بوجود یکعده خادمین لایق و بصیر از اولاد مملکت خود محتاج اند! بناهای عالی و قصور مجلل را رجال لایق يك ملت طبعاً بوجود می آورد و تمدن عصر از پیدایش آن ناگزیر است. ولی در يك ملت پس مانده اگر اقدامی بتربیه و بوجود آوردن رجال لایق نشود بسی آثار قیمتی و زیبا با خاک نیدستی هم آغوش خواهد کردید.

اعلیحضرتا! ثمر خدمات ذیقیمت گذشته و حالیه شما اگر اهالی موجوده وطن را محظوظ و مستفید ساخته است این اقدام قابل قدر و خدمات بزرگ شما طبقات آتیه و اولاد آینده را خوش بخت میگرداند؛ چه بتجربه پیوسته که تا مدتیست دارالفنون در يك مملکتی بنسای متین و سنگ اولین تاداب تمدن و ترقی آن مملکت بوده و به تدریس اولاد نخستین این مؤسسات بزرگ چراغ هدایت طبقات ما بعد واقع شده است.

پس این مواعده عالی که از محصولات بزرگ عصر زمامداری شاهانه بشمار میرود امید است در آتیه بطوریکه متمنی است مصدر فیوضات برای این خاک واقع شود.

